
II РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА

1. Карактеристични прекршаји

Најчешћи прекршај је емитовање неозначеног предизборног садржаја, што је прекршај 1.2. Општег обавезујућег упутства. Како је већ назначено, до тог прекршаја долази јер емитери садржаје у којима се појављују представници листа доживљавају као предизборни садржај само када је реч о предизборним активностима у ужем смислу речи. Наступе у нпр. talk-show емисијама, или забавном програму не виде као предизборни програм, због чега се догађа ова врста прекршаја.

Такође се дешава да предизборни блок у информативној емисији или предизборни блок у оквиру рекламног блока не буду прописно обележени (најчешће на завршетку), што је свакако резултат немарности.

У односу на претходне изборе (председнички, јануар 2008.) смањен је број типичних прекршаја.

2. Општа оцена

Општи однос појединачног емитера према некој од листа могуће је просуђивати квантитативно и квалитативно, тј. на основу заступљености листа у информативном и предизборном програму и на основу начина на који је извештавано (афирмативан или негативан). На основу количине објављених прилога (у смислу укупног трајања) у највећем броју случајева је тешко доћи до закључака о преференцијама (или анимозитету) емитера према неким од листа, без обзира на могуће диспропорције у заступљености до којих најчешће долази јер је неко од представника неке од листа имао емисију више од осталих. Емитери су се одлучили да прате само одређене листе, процењујући их на основу изгледа да освоје посланичка места. То значи да највећи број листа није имао никакву или скоро никакву заступљеност у електронским медијима који су били подвргнути надзору, са изузетком листе Покрет снага Србије (ПСС), којем су готово сви емитери посветили значајнију пажњу, што је и разлог због којег се ова листа појављује у табелама.

Телевизијски национални емитер јавног сервиса (РТС) уложио је видљив напор да поштује своју обавезу о равномерној и недискриминаторној заступљености свих листа. На Првом програму је представљено пет листа са практично идентичном заступљеношћу у смислу дужине трајања, а тако је учињено и на Другом програму с тим да је Други програм био намењен за све листе (укупно 22) а не само пет најглавнијих.

Напор да представи што више листа учинио је и покрајински јавни сервис (РТВ Војводина), с тим да је у предизборном програму ове телевизије било и неких пропуста, мада треба имати у виду да је с обзиром на бројност листа и више нивоа избора (републички, покрајински, локални), те обавезе према мањинским листама, овај емитер је имао тежак задатак.

Разлике у заступљености листа унутар централне информативне емисије (ЦИЕ) могуће је објаснити уређивачким проценама да листе имају неједнак политички значај, као и тиме да су неке од листа имале више активности од других.

У смислу неравноправне заступљености у програму, проблем представља извештавање телевизије Палма плус, која у свим посматраним параметрима (централна информативна емисија, укупни информативни програм, изнајмљени термини) фаворизује листу СПС-ПУПС-ЈС, где је свакако од значаја чињеница да је власник ове телевизије уједно и вођа странке ЈС и кандидат за посланика на овој листи. Уочено је и наглашено афирмативан однос ове телевизије према поменутој листи, али није било уочених случајеве негативне кампање у односу на представнике преосталих листа.

У програмима ТВ Б 92 и Радио Б 92 уочљива је ненаклоњеност према неким листама и политичарима, а то су пре свих СРС и Војислав Кошуница. Међутим, закључак о неједнаком третману на овој телевизији и радију не може се извести на темељу временске заступљености, већ на основу начина на који се емитер бавио предизборним садржајима (пристрасан начин извештавања, избор гостију у емисијама).

У програму Радио Фокуса примећени су случајеви отворене подршке једној листи (СРС), али су они релативно изоловани и нису многобројни.

Као експресан случај у предизборном извештавању може се оценити Регионална ТВ, и по заступљености листа (Бошњачка листа - Сулејман Угљанин је десет пута заступљенија него све остале заједно) и по начину извештавања с обзиром на то да извештавање о политичким противницима поприма размере медијске сатанизације. Ова телевизија је средство политичкох обрачуна за рачун Бошњачке листе и вишеструки је прекршилац Кодекса и темељних прописа који регулишу понашање емитера када је реч о информативном програму и предизборном програму.

Препоруку Савета РРА да плаћени предизборни термини у току дана не прелазе 90 минута, односно 30 минута у тзв. прајм-тајму уопште узев, није поштована.

Неке од телевизија са статусом јавног сервиса које су емитовале изнајмљене термине и у председничкој кампањи током децембра и јануара, поновиле су тај прекршај, попут ТВ Шабац. Генерално, ових прекршаја је мање, а вредно је поменути да је ТВ Студио Б исправио своје понашање у овом смислу и није емитовао изнајмљене термине.

Свеукупно гледано, прекршаји предизборне тишине су ретки и без суштинског значаја. Изузетак је седница Владе Србије (09.05.) у вези са Гасним споразумом и улични протести странке ЛДП с тим у вези, што је емитере довело у недоумицу због обавеза у предизборној тишини.

Може се рећи да у погледу општег поштовања предизборне регулативе и уопште професионалног нивоа информативног програма, постоји разлика између телевизија чије је седиште у Београду и телевизија чије је седиште у неком од градова у унутрашњости Србије. Чак и када се оглуше о општа новинарска начела у циљу да медијски потпомогну неке од листа и кандидата, емитери из Београда то чине на софистициранији начин и самим тим је теже утврдити прекршај него када је реч о емитерима из унутрашњости.

Општи закључак, који се односи на све емитере скупа, јесте да су национални (и покрајински) емитери информативног јавног сервиса као и комерцијални национални емитери, са мањим изузецима, изборе третирали на начин који није угрозио легитимност избора и право учесника у изборима да буду медијски заступљени под приближно подједнаким околностима.

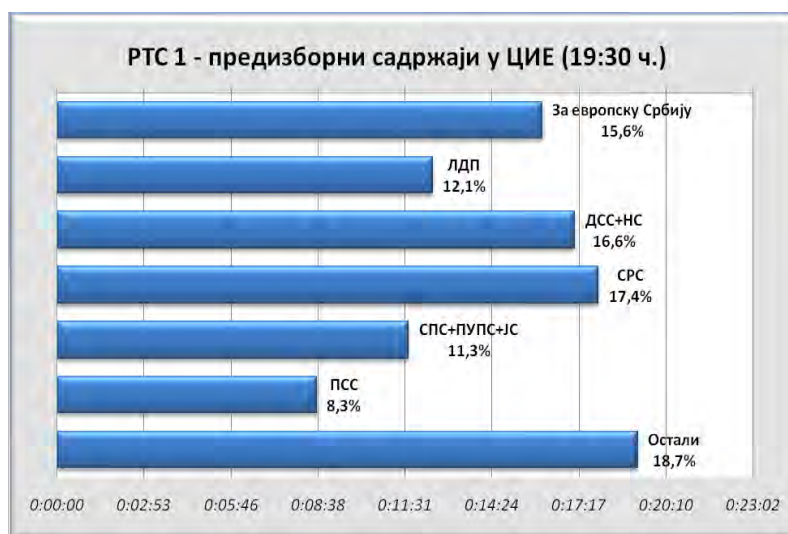
Вредно је поменути и да РРА није примила велики број жалби странака на понашање емитера, а оне које је примила углавном се не односе на националне већ на локалне емитере.

III ПРЕГЛЕД ПОНАШАЊА ЕМИТЕРА

▪ РТС 1

У оквиру централне информативне емисије „Дневник 2“, предизборни блок у коме су обрађене све предизборне активности, уредно је обележен као и у „Дневнику РТВ 1“, док је у краћим вестима необележен.

У прилозима ван блока могуће је извесно посредно давање предности (коришћење државних функција) листи „За европску Србију“ које су у вези са Споразумом о стабилизацији и придруживању, енергетским споразумом са Русијом и потписивањем меморандума о сарадњи „Заставе“ и „Фијата“.

Представљање листа и кандидата одвијало се у редовним и специјалним емисијама и било је непристрасно.

У редовним емисијама: „Упитник“ (Александар Поповић, Драган Ђилас и Александар Вучић), „Око“ (Слободан Лаловић - ДСС, Тома Бушетић - СПС и Иван Јанковић - ЛДП), „Око“ (Жарко Обрадовић и Биљана Србљановић), „Око“ (Драгољуб Мићуновић - ДС, Милош Алигрудич - ДСС и Оливер Антић - СРС) и „Београдска хроника“ (шест кандидата за градоначелника Београда) предизборни садржаји нису прописно означени, као и у емисији „Шта радите, бре?“ (29. и 30.04. и 01., 02., 05., 06., 07. и 08.05.2008.) Ових прекршаја који се односе на Упутство 1.2. има укупно 13.

У специјалној емисији „Избори у Србији - ОДЛУКА 2008“ гостовали су: Војислав Коштуница, Чедомир Јовановић, Томислав Николић, Борис Тадић и Ивица Дачић. Наступи нису означени непрекидном ознаком „предизборни програм“, али се због самог назива програма не може рећи да су ови садржаји били неозначени.

Поред политичара, у емисијама: „Око магазин“ су гостовали и аналитичари (Ђорђе Вукадиновић - Нова српска политичка мисао, Михајло Рамач - главни уредник листа „Данас“ и Владан Вулетић - социолог, Соња Лихт - Београдски фонд за политичку изузетност и Јоргованка Табаковић - СРС) и „Око“ (Ђорђе Вуковић - ЦЕСИД и политички аналитичар Бранко Радун - Нова српска политичка мисао). Ставови аналитичара били су неутрални.

РТС 1 је поштовао обавезу јавног сервиса да не могу емитовати плаћену предизборну промоцију.

Дана 09.05.2008. у информативним емисијама „Дневник РТВ 1“ (17:00), „Дневник 2“ (19:30), „Вести“ (21:00), „Вести“ (22:00) и у емисији „Шта радите, бре?“ емитовани су прилози о протесту ЛДП-а („Представници ЛДП...“) и саопштењу СРС која најоштрије осуђује понашање Владе, ДС, ДСС и ЛДП да на најбруталнији начин крше изборну тишину и манипулишу грађанима.

У емисији „Шта радите, бре?“ уз обавештење о протесту ЛДП-а („Представници ЛДП...“) пуштен је и снимак са митинга на којем су уочени Чедомир Јовановић и Биљана Србљановић, а након тога следи наведено саопштење СРС.

■ РТС 2

У посматраном периоду кампање парламентарних избора од 28. априла до 11. маја, ТВ станица РТС 2 о кампањи је извештавала у информативној емисији „Ово је Србија“ путем кајрона и вести, извештаја и коментара, и од 3. до 9. маја, када почиње предизборна ћутња, у емисији „Представљања“.

У емисији „Ово је Србија“ већи публицитет су имале активности које се могу довести у везу са листом „За европску Србију“: 28. априла тонска изјава Драгана Ђиласа као оснивача хуманитарне организације „Наша Србија“ и једног од донатора новог стана четрнаестогодишњем Стефану Стајићу из Ниша; 29. априла присуство Ђиласа отварању специјалне болнице за вантелесну оплодњу у Лесковцу. Истог дана емитована је емисија продукцијске групе Мрежа о гостовању шпанских новинара - уредника и њиховом ставу да је Србији место у ЕУ; 2. маја у емисији „Реформа универзитета проф. др Радослав Бубањ, ректор Универзитета у Нишу дао је изјаву: „Мораће ова земља да схвати да је одређење према Европи основно обележје нашег пута...“

РТС 2 је своју дужност као јавни сервис обавио тако што је омогућио наступ свим листама и оне су то искористиле (изузев Коалиције Албанаца прешевске долине). Време за представљање је било уједначено - нешто дуже је трајало престављање коалиције „За европску Србију“ - 52 минута, док су остале листе имале око 45 минута, са изузетком Патриотске странке дијаспоре која је имала 28 минута. У емисијама „Представљања“ однос према гостима је био неутралан.

Прва два дана предизборне тишине (9. и 10. мај) нису забележени прекршаји.

Међутим, 11. маја приказана је емисија „Евронет викенд“ продукцијске групе „Мрежа“, у којој су грађани анкетирани да ли би нам било боље уласком у Европску Унију. Осим што је могућ прекршај предизборне тишине, ово је прекршај Упутства 1.6. (уличне, телефонске и сличне анкете са грађанима не могу се сматрати репрезентативним).

■ РТВ Војводина

Напомена:

Радиодифузна установа Војводине РТВ има посебне обавезе које се односе на адекватну заступљеност кандидата националних мањина - (Одељак 2 тачка 2 Општег обавезујућег упутства) - (в. табеле).

Како у информативним емисијама („Дневник“ у 17 ч. и „Војвођански дневник“ у 22 ч.), тако и у осталом информативном предизборном садржају кандидати на изборним листама за покрајинске и локалне изборе на територији Војводине били су заступљенији у односу на остале кандидате. Но, то се може објаснити различитим степеном активности који су кандидати имали на том подручју.

Емитовано је 17 прилога изван предизборног блока у укупном трајању од 10'47".

Активности лица на јавним функцијама који су кандидати на изборним листама нису увек доследно третиране у информативним емисијама. На пример: у „Војвођанском дневнику“ у 22 ч. дана 08.05.2008. године у оквиру предизборног блока забележен је прилог о активностима Драгана Дроњка, председника МЗ Сурдук и Срђе Комазеца, председника општине Стара Пазова - (спикер истиче страначку припадност: СРС), док у истој емисији, али изван предизборног блока емитован прилог о активностима Зорана Мишчевића, председника општине Сремска Митровица - (спикер не истиче страначку припадност, иако је Зоран Мишчевић носилац листе ДСС на покрајинским изборима³).

Може се донети закључак да, конкретно дана 08.05.2008. год. у „Војвођанском дневнику“ у 22 часа, редовне активности председника општине Стара Пазова нису третиране једнако као редовне активности председника општине Сремска Митровица.

И осталим данима у периоду предизборне кампање (од 28.04. до 08.05.2008.год.) у информативним емисијама („Дневник“ у 17 ч. и „Војвођански дневник“ у 22 ч.) забележени су прилози емитовани изван предизборног блока, а који се тичу обављања редовних активности државних и политичких функционера, у којима има елемената предизборне промоције, па је тако Бојан Пајтић, председник Извршног већа Војводине био у обе информативне емисије („Дневник“ и „Војвођански дневник“) заступљен са укупно 8 прилога у укупном трајању од 10' 38", а Млађан Динкић, министар економије, са три прилога укупног трајања 03'16".

Дана 02.05.2008. у термину 22:30-23 ч. у емисији "Раскршћа" разговарано са Зораном Лончаром (председником Покрајинског одбора ДСС). Емисија није обележена ознаком „предизборни програм“, мада су неки делови разговора били несумњиво предизборног садржаја.

Информативни предизборни садржаји који нису евидентирани у табели у смислу мерења времена заступљености кандидата појединачно по листама:

- У емисији „Сигнали“, 29.04. емитованој од 20:15 (трајање: 1:17'13") гости су били Бранислав Ристивојевић (ДСС), Сениша Лазић (ЗЕС), Александар Мартиновић (СРС), Драгомир Карић (ПСС), Ерне Варњу (Мађарска коалиција).
- У емисији „Избори“ од 07.05., емитованој у 20:00 ч.(трајање: 46'40"), гости: Милош Грујић (Црногорска партија), Зоран Милинковић (Патриотска странка дијаспоре) и Зоран Петровић Пироћанац (Покрет „Моја Србија“).

³ Извор: Општинска изборна комисија (ОИК) у Сремској Митровици

Дана 02.05.2008. у термину 21-22 ч. у оквиру предизборног програма - „Избори за Скупштину Србије 2008.“ - водитељка Милана Кукурић напоменула је да Реформистичка странка није послала промотивни материјал и тиме није искористила резервисаних 45 минута за представљање.

Дана 05.05.2008. у предизборном блоку забележен је „благо“ афирмативан прилог о СРС (Игор Мирковић, трибина) - аплауз на крају прилога.

Забележено је и неколико прилога у изузетно афирмативном контексту који су посредно предизборног садржаја, на пример о јавном комуналном предузећу „Зеленило“ Панчево чији је директор Данило Бјелица кандидат ДСС-а на локалним скупштинским изборима (иако се то нигде у извештају не наводи - трајање: 1'53"- тонска изјава Бјелице, афирмативна улична анкета).

Чак и у време предизборне тишине, емитовани су афирмативни прилози о редовним активностима функционера:

- Драган Тркља⁴, директор Дирекције за изградњу Суботице - афирмативан прилог о инвестирању 2,2 милијарде динара у Суботицу (трајање: 02'17") - тонска изјава
- Бранислав Бојић⁵, директор Здравственог центра "Радивој Симоновић", Сомбор - афирмативан прилог о инвестирању 3,5 милиона динара у Здравствени центар у Сомбору (трајање: 01'17")
- Сергеј Вујачић⁶, Асоцијација за развој општине Врбас (тонска изјава: 14")

У време предизборне тишине (09 - 11. маја) емитовано:

Дана 09.05.2008. прилог у информативној емисији "Дневник" у 17 часова:

- саопштење СРС да "су странке које чине Владу Србије и ЛДП на најбруталнији начин прекршиле предизборну тишину и да манипулишу грађанима". Цитат: "Потпуно је недопустиво да се у јавним гласилима у току изборне тишине објављују ставови техничких министара техничке владе и разних политичких странака и функционера који формално учествују у изборној трци. (трајање прилога: 23").

Истог дана, прилози у информативној емисији "Војвођански дневник" у 22 часа:

- ЛДП испред зграде Владе Србије (сликом) - не виде се страначка обележја, али се лик Чедомира Јовановића три секунде назире у маси (укупно трајање прилога: 17").

- саопштење СРС да су "странке које чине Владу Србије и ЛДП на најбруталнији начин прекршиле предизборну тишину и да манипулишу грађанима". Цитат: "Потпуно је недопустиво да се у јавним гласилима у току изборне тишине објављују ставови техничких министара техничке владе и разних политичких странака и функционера који формално учествују у изборној трци". (трајање прилога: 23").

Дана 10.05.2008. прилог у информативној емисији "Војвођански дневник" у 22 часа:

- Борис Тадић примио пилота Емира Шишића и изразио задовољство одлуком новосадског суда да га пусти на условну слободу; састанку присуствовао и Драган Шутановац (трајање: 27").

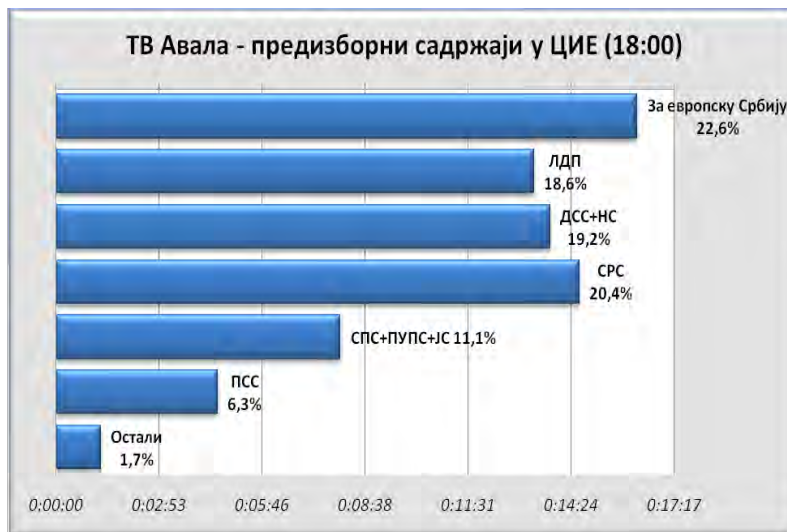
⁴ кандидат ДС на локалним скупштинским изборима 2008.

⁵ кандидат ДС на локалним скупштинским изборима 2008.

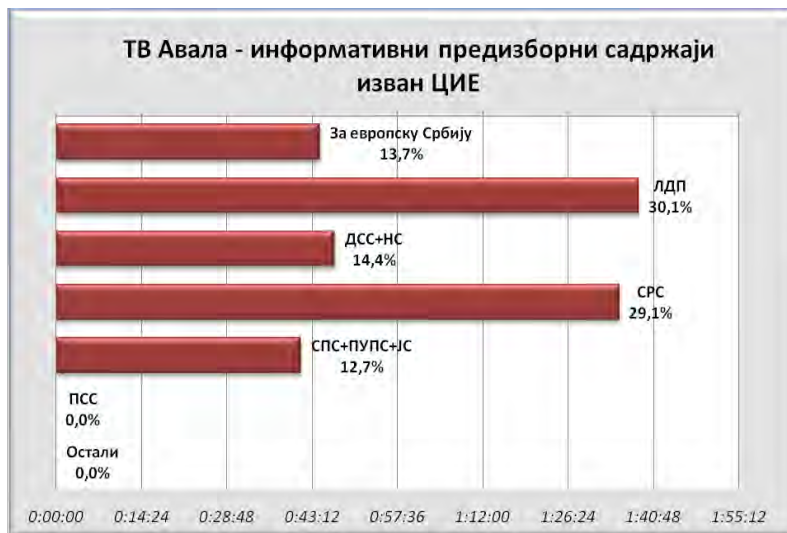
⁶ кандидат Г17+ на локалним скупштинским изборима 2008.

▪ **ТВ Авала**

Водеће изборне листе, изузев листе СПС-ПУПС-ЈС, имале су уједначену заступљеност у ЦИЕ. Забележени су случајеви да предизборни блокови нису били правилно обележени.

Изван ЦИЕ, ТВ Авала је емитовала емисију „Србирање“, што је био ванредни предизборни програм у форми интервјуа. Неке листе су биле у више наврата представљане, што се види из табеле. Емисија није била обележена у смислу Упутства 1.2.

Општи вредносни однос према предизборним садржајима коректан и непристрасан.

За време предизборне тишине у ЦИЕ емитовано:

- 09.05.
Влада Србије о ССП; ЛДП-протест; помоћ Владе Ромима - стипендије; Влада Француске доделила орден режисеру Горану Паскаљевићу - присутни (виде се на снимку) представници Листе за европску Србију; археолошком налазишту Лепенски Вир додељена средства из Националног инвестиционог плана
- 10.05.
Б. Тадић - отварање Сајма, Б. Ђелић у Ивањици, Небојша Ђирић (помоћник министра економије и регионалног развоја) и уговор са „Фијатом“
- 11.05.
Пожар у кући кандидата за одборника ДС-а у Обреновцу

■ ТВ Б 92

ТВ Б 92 је о предизборним дешавањима извештавала редовно, у три информативне емисије - Вести у 16:00, Вести у 18:30 и Вести у 23:00, а пажња је највише била усмерена на активности које су биле у вези са републичким парламентарним, и изборима за град Београд.

Изборни блокови уредно су били одвојени од осталих садржаја, изузев последњег дана кампање, када је централна информативна емисија, „Вести“ у 18:30, емитована без иједне предизборне шпице.

У изборним блоковима представљане су активности најрелевантнијих коалиција и странака, али уз изражен критички став, често са негативном конотацијом, према представницима СРС и коалиције ДСС-НС, са потенцирањем наводног споразума о постизборној сарадњи.

Извештавајући са конференција за штампу, извештачи су користили модел „новинари су питали“ у циљу компромитовања неких изречених гледишта и неких од политичких актера. У прилогу, 05.05., о претњама упућеним председнику Борису Тадићу и вицепремијеру Божидару Ђелићу, и после констатације да је „претње председнику Србије осудила и ДСС“ уследило је: „новинари су поставили питање да ли је реторика коју ДСС користи у кампањи против председника могла да инспирише овакве претеће акције“. У том тону је и прилог, емитован истог дана, у којем се говори о томе да су представници Српског националног већа на Косову и Метохији најавили да ће поднети кривичну пријаву против Бориса Тадића, Божидара Ђелића и Вука Јеремића, због потписивања ССП. „Јакшића и Ивановића новинари су питали да ли је истина да месечно примају по неколико стотина хиљада динара, и да ли је позив бирачима да гласају за ДСС и СРС заснован на привилегијама које им омогућава Министарство за Косово и Метохију“.

Најава прилога о гостовању Слободана Самарџића у емисији „Полиграф“: „Он се осврнуо на оштру реторику упућену председнику Борису Тадићу и окарактерисао је као разумљиву“, тенденциозно је тумачење Самарџићеве изјаве, која гласи: „ЕУ својом Еулекс мисијом, изричито, на основу документа Мартија Ахтисарија, ради на независности Косова . Зар то није довољно за свакога да схвати да је реч о претњи тим људима, да ће бити у албанској држави? Ако то није довољно јасно, онда ја више не знам шта да кажем, и ако ти људи кажу по неку тежу реч, која је за осуду што се

мене лично тиче, да они прете итд. - то је више разумљиво него када вам представници владе потписују такав документ са једним субјектом међународног права, који отворено ради на цепању ваше земље". (05.05., Вести у 23:00)

Генерално, у извештавању везаном за СРС, видљиво је настојање да се ова странка у контексту избора што више доводи у везу са негативним догађајима из прошлости, па је коришћена свака прилика да се то и учини. Поводом изјаве Гордане Поп-Лазих („морамо да радимо на освешћењу, пре свега младе генерације, да их негујемо у патриотском и националном духу. Морамо да се, нажалост, изборимо и са медијима који помажу овим евроунијатским снагама, јер то није добро, а и са НВО које то такође раде" - ван предизборног блока дат је значајан простор збирном прилогу у којем доминирају реаговања НУНС, Гордане Суше и Немање Стаменчића из покрета „Европа нема алтернативу“: „није први пут да СРС отворено прети новинарима и грађанима Србије који не мисле радикалски, радикали су својевремено увели цензуру, преке судове за новинаре, а њихов лидер, хашки оптуженик В. Шешел, правио је листе новинара за одстрел“, „они су познати по томе да су смислили најсрамнији закон о информаисању у историји Србије, то је био преки суд за медије, довољно је било да друкчије мислите да будете проглашени за издајника“, „ако неко најављује да ће вас освешћивати или забрањивати то говори да у Србији, ако српски радикали дођу на власт, неће бити слободе говора и слободе мишљења...“

Исти је случај и са тенденциозно конструисаним прилогом (08.08.), на основу ауторског текста Горана Давидовића, објављеним на његовом сајту, где се у најави каже „да је вођа неонацистичке групације „Национални строј“ Горан Давидовић подржао коалицију ДСС-НС и навео да би волео да их види у влади са радикалима. Давидовић, иначе осуђен на годину дана затвора, због ширења верске и националне мржње, у ауторском тексту, на свом сајту, наводи да Војислав Коштуница и Велимир Илић, како каже, с правом заслужују епитет српских националиста, а самим тим и његову подршку. О таквој подршци портпарол ДСС није желео да се изјашњава, али зато један од лидера ДСС на Косову, Марко Јакшић, Давидовића, у односу на Рамуша Харадинаја, доживљава као божје невинашце“. Овде је реч о томе да се посредно једној листи (ДСС-НС) ставља практично неонацистички предзнак, на основу догађаја који је у предизборном смислу споредан и са којим та листа нема никакве везе.

Негативну конотацију имао је и прилог о округлом столу „Лиге експерата“, на тему предзборне кампање, оцењене најпрљавијом до сада: „О подели на патриоте и издајнике, који су у центру кампање, социолог Жарко Требјешанин каже: „То је сигнал да лов на вештице може да почне, онда се то умножава. Значи, неко први крене са том хајком и онда креће она масовна вербална хајка, прогон, шиканирање и малтретирање и уз нешто и физичке агресије. Међутим, на крају, као што знамо, све се то завршава оним насилним уклањањем и прогоном непријатељских елемената“ - прилог је „покривен“ кадровима „Групе грађана Препород“ са потписом ДСС Покрајински одбор и спотом СРС-а.

Посета Драгана Ђиласа Ивици Лазовићу, рањеном за време контрамитинга СПС 1996. године, због коришћења необележених архивских снимака рањеног Лазовића (предизборни блок 08.05.), којим доминира локва крви на плочнику, што представља могуће кршење Кодекса 2.2.5 (Тачност).

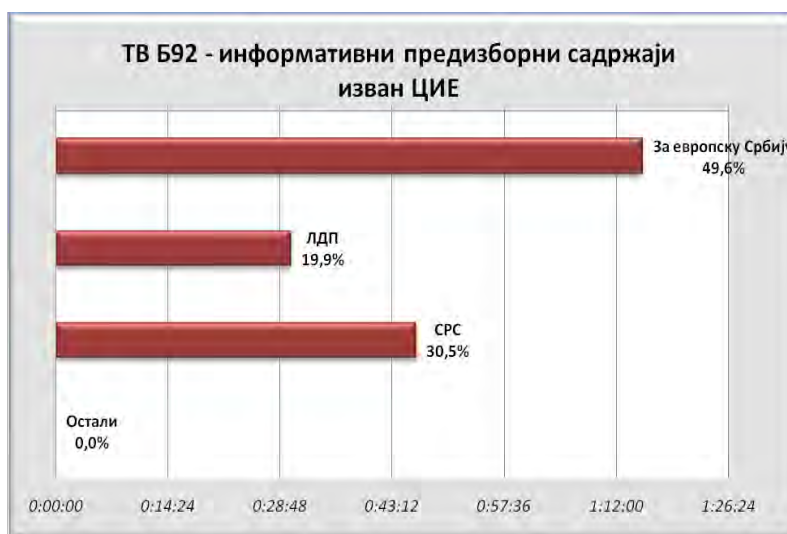
Проблематична с аспекта објективности је и „веза“ између два извештаја од 01.05. Прилог о протесту Савеза самосталних синдиката Србије, поводом 1. маја, у којем се, између осталог каже: „на позив председника синдиката протесту се на кратко придружио председник Србије Борис Тадић. Његов долазак испраћен је и звиждуцима и поздравима. (накратко је пуштена атмосфера са скупа) ...Различиту реакцију окупљених Тадић је назвао демократијом“... Након тога уследила је вест: „Док су

радници скандирали испред Владе, премијер Коштуница био је у згради Привредне коморе Београда, поред које су радници, иначе, и прошли у протестној првомајској шетњи. Коштуница је разговарао са директорима предузећа и српским привредницима и презентовао економски програм његове коалиције за изборе“ - извештај сугерише да се негативна реакција окупљених повезује са другим догађајем.

Насупрот извештавању о листи СРС и ДСС-НС, извештавање о предизборним активностима коалиције „За европску Србију“, као и Либерално-демократске партије било је углавном неутрално и без коментара.

Међутим, потписивању Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ, посвећена је велика пажња и извештаји везани за овај догађај претворени су у предизборни програм. Публицитет је уступљен анализама („Европски покрет“, Миладин Ковачевић, Владимир Ђерић, Горан Свилановић, Срђан Богосављевић), које су указивале на предности потписивања Споразума и упозоравали на последице његовог одбијања, а такође и представницима политичких опција које подржавају Споразум, који су често наступали у функцији државних функционера (пример: потпредседник Владе Божидар Ђелић говорећи о ССП каже: „Примена ССП зависи од тога да ли ће будућа влада Србије сарађивати са Хашким трибуналом, или не. Коалиција окупљена око Бориса Тадића ће сарађивати са Хашким трибуналом. Коалиција Шешељ-Коштуница неће сарађивати са трибуналом, уколико дође на власт, и самим тим неће бити спровођен ССП“ (30.04. „Вести“, 18:30)

Осим тога, разним поводима (потписивање ССП, споразум Фијат - Застава, реаговања и др.) у централној информативној емисији, Вести у 18:30, ван изборних блокова, највиши државни функционери, уједно и главни презентери кампање листе „За европску Србију“ (Борис Тадић, Божидар Ђелић, Млађан Динкић, Драган Ђилас, Вук Јеремић, Драган Шутановац, Томица Милосављевић, Драгољуб Мићуновић, Расим Љајић, Бојан Пајтић, Душан Петровић) тонски су емитовани 34 пута. Истовремено, представници власти окупљени у коалицији ДСС-НС (Војислав Коштуница, Александар Поповић, Велимир Илић, Андреја Младеновић) тонски су емитовани осам, а опозициони представници СРС (Томислав Николић и Гордана Поп-Лазић) пет пута. Представници ЛДП (Чедомир Јовановић) и СПС (Ивица Дачић) ван изборног блока су у централној информативној емисији тонски емитовани по једном.

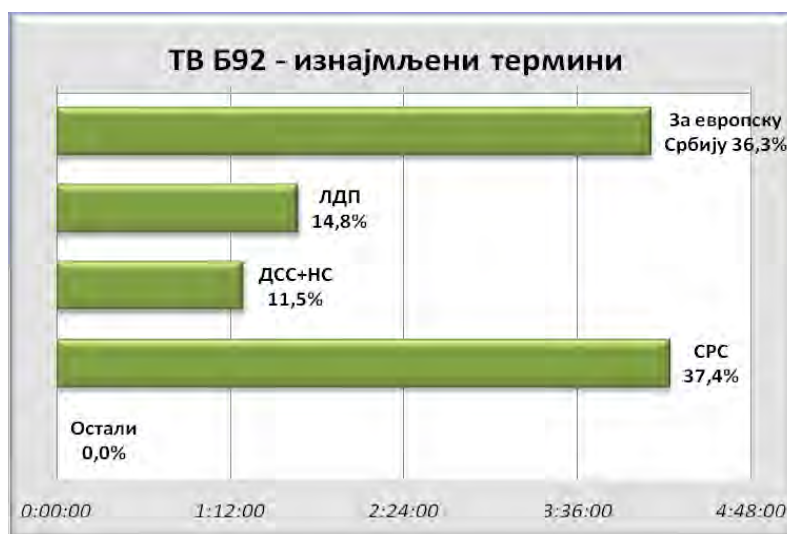

На прилично једностран приступ указује и избор гостију у редовној емисији „Полиграф“- Млађан Динкић (20.04.), Расим Љајић (30.04.), Слободан Самарџић (05.05.), Чедомир Јовановић (06.05.), Вук Јеремић (07.05.) и Драган Ђилас (08.05.), (Александар Вучић одустао од гостовања у емисији).

Иако су нека гостовања иницирана дневним догађајима (Динкић и Љајић поводом потписивања ССП, Самарџић поводом посете шефа Мисије УН), ипак су била и у функцији кампање и нису били означени као предизборни програм (коментаришући политичке супарнике Млађан Динкић о Томиславу Николићу: „Он је цабе добио стан од државе за време Милошевића и њему не одговара улазак у ЕУ, јер је стамбено обезбеђен. Њега баш брига, каже да су наше банке лоше, у споту каже да су осам година на власти а упропастили су банке, а у доба Томислава Николића банке ни за пеглу нису одобравале кредите, а не за стан“... На питање како ће грађани осетити да се нешто заиста променило од потписивања ССП, каже: „осетиће тако што гласањем за европску Србију, ми ратификујемо тај споразум, постаћемо до краја ове године кандидат за чланство у ЕУ“...

Расим Љајић о ССП: „на изборима се гласа за улазак у ЕУ, или против уласка. Уколико победи ова влада интензивираће сарадњу са Хашким судом и ССП, а ако се формира ова друга влада, онда је јасно да нити ће шта бити од ССП, нити ће бити шта од европских интеграција, нити од сарадње са Хашким трибуналом“. Љајић се осврнуо и на локалне изборе у Санџаку, СДА...

Емитер је поводом избора недељно емитовао специјалну емисију „Избори 2008“, а у посматраном периоду, од 29.04. до 08.05., емитована је дебата у којој су учествовали: Андреја Младеновић (ДСС), Милан Марковић (ДС), Гордана Поп-Лазич (СРС) и Ивица Дачић (СРС). У истом периоду, у редовној емисији „Утисак недеље“, без ознаке „предизборни програм“, представљени су Томислав Николић и Борис Тадић.

Предизборна тишина: 09.05. емитована је информација (Вести у 16:00) да „је у организацији ЛДП-а одржан протест испред Владе Србије“, а у централној информативној емисији та вест је покривена и кадровима на којима се на кратко виде Чедомир Јовановић и Биљана Србљановић. Проблематична је и изјава редитеља Горана Паскаљевића који је гостујући у информативним емисијама, након што му је у француској амбасади уручен орден, између осталог рекао: „Ово није никакава политичка порука. Ако хоћете, и ово данас што се дешава у Влади је нека врста политичке поруке. Значи имам право и ја да кажем, а то је да заиста за све младе људе, за уметнике и људе који желе да напредују Европа је неопходна, и размена енергије и добара. Уз све то заједно, ја не мислим да је Косово неповратно изгубљено, и мислим да је то једно погрешно тумачење“.

Истог дана (Вести у 16:00 и у 18:30) емитован је и прилог посвећен куповини нових вагона ЈП Железнице, коме је новинарски коментар дао негативну конотацију: „иако је ова промоција одржана само два дана пред изборе министар за инфраструктуру објашњава

да је у питању случајност“, а у тонском делу изјаве Велимир Илић објашњава да је „имао обавезу да се појави, јер је у питању велики пројекат, а да део у којем се он појављује не мора уопште да се емитује“. Неједнак третман се манифестује у томе што што сличних запажања није било у прилогу, емитованом истог дана, о отварању фабрике „Дрекслмајер“ у Зрењанину, чему је присуствовао и председник Борис Тадић, или, прилога емитованог у информативним емисијама сутрадан, 10.05. о Сајму пољопривреде, који је отворио председник Тадић.

И на дан избора, 11.05. Вести у 16:00 и у 18:30, приликом емитовања прилога о пожару у домаћинству Владислава Миљковића из Орашца, код Обреновца, у прилогу се каже да је „Миљковић кандидат за градског одборника ДС, који тврди да му је пожар подметнут“, а сам Миљковић вели да је „убеђен 1001 одсто да је политичка прича, да не постоји шанса да је дошло до паљења“.

У централној информативној емисији, у прилогу о коментарима страних медија: „ББС додаје да ће избори у Србији одлучити даљи пут ове балканске земље, која ће ићи, или ка ЕУ, или ка самоизолацији... СНН преноси да подељена Србија излази на кључне изборе. Та америчка мрежа каже да ће земља после гласања кренути, или ка европским главним токовима, или ка тврдом ставу бившег председника Милошевића“.

Препорука РРА комерцијалним РТВ станицама о изнајмљивању плаћених термина није уважена четири пута - три пута (29.04., 01.05. и 02.05.) у термину између 18 и 22 сата емитовано је више од максимално препоручених 30 минута програма плаћене предизборне промоције, и једном (08.05.) је плаћена предизборна промоција премашила 120 минута укупног дневног програма.

Извештавање Б 92 у предизборној кампањи и коначна оцена се морају сагледати у контексту Упутства 1.3. и одредбе 2.12.2 Кодекса (Забрањено је под формом информативног и било ког другог програма водити предизборну кампању у било чију корист или дискриминисати партије или кандидате), имајући у виду да су учесници у изборима у програму овог емитера имали недвосмислено неједнак третман.

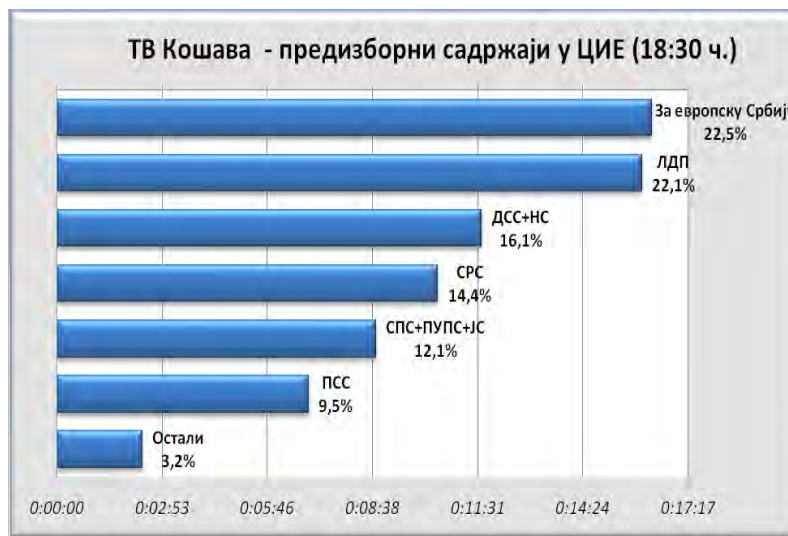

■ ТВ Кошава

У три наврата (29.04 - два пута и 30.04.) предизборни блок у централној информативној емисији није био означен.

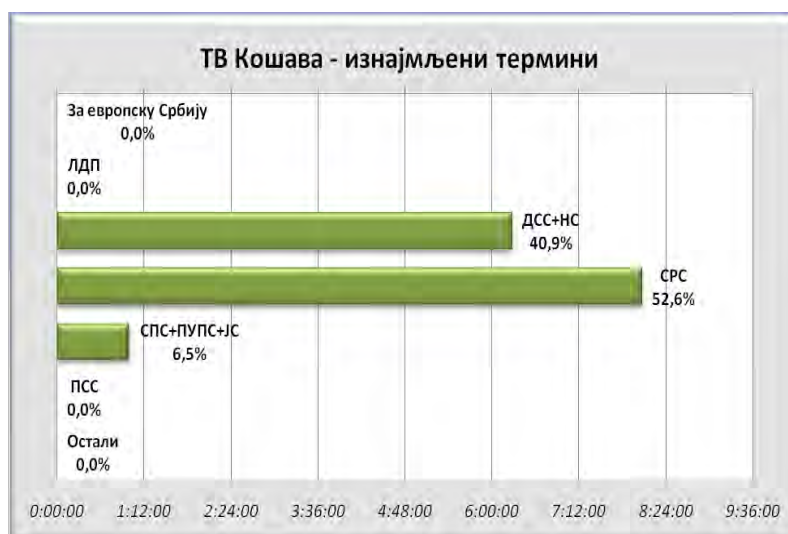
Емитер је у централној информативној емисији, ван изборних блокова, у 10 наврата емитовао изјаве Б. Тадића, Б. Ђелића, М. Динкића и В. Коштунице, као део кампање, што није у складу са Упутством 1. 2.

Уочено је да су изјаве Војислава Коштунице, као и свих кандидата за градоначелника Београда осим Драгана Ђиласа и Александра Вучића, углавном само цитиране, без тонског записа.

Изван ЦИЕ није било предизборних садржаја.

Предизборне активности кандидата покрајинских и локалних избора мимо избора за градоначелника Београда нису праћене у информативним емисијама ТВ Кошава.

Нису забележени случајеви кршења предизборне тишине.

■ ТВ Пинк

Редовним изборним активностима свакодневно су посвећени уредно обележени предизборни блокови у свим информативним емисијама, а забележена су и бројна страначка реаговања као и реаговања државних функционера на потписивање ССП (29. априла и 4. маја) недвосмислено у предизборној функцији, ван обележеног блока. Извештаји у предизборним блоковима били су професионално коректни и неселективно једнообразни по форми према свим листама.

Листе су појединачно представљане у специјалним предизборним представљањима (6. маја А. Вучић, 7. маја М. Динкић, 8. маја Б. Тадић, Ч. Јовановић, В. Коштуница, Т. Николић и И. Дачић) и редовним емисијама - Цивилно друштво пита (ДС-Г17-ЛСВ-СПО, 3. маја), а у форми сучељавања две листе у редовној емисији Прес претрес (1.маја - ДС-Г17, ЛСВ-СПО и ЛДП, гости Н. Чанак и В. Драшковић и З. Остојић и Б. Србљановићева). Две емисије које не спадају у превасходно информативни програм попримиле су карактер прикривене пропаганде („У тренду“, 3. маја, 50 минута, у целости посвећено Д. Ђиласу (Упутство 1.10.) и „Пирамида“, 4. маја у којој су гостовали Снежана Лакићевић Стојачић - ДС и Тихомир Арсић -ДСС). Ниједна од поменутих редовних емисија није прописно обележена као предизборни програм (такође Упутство, 1.10).

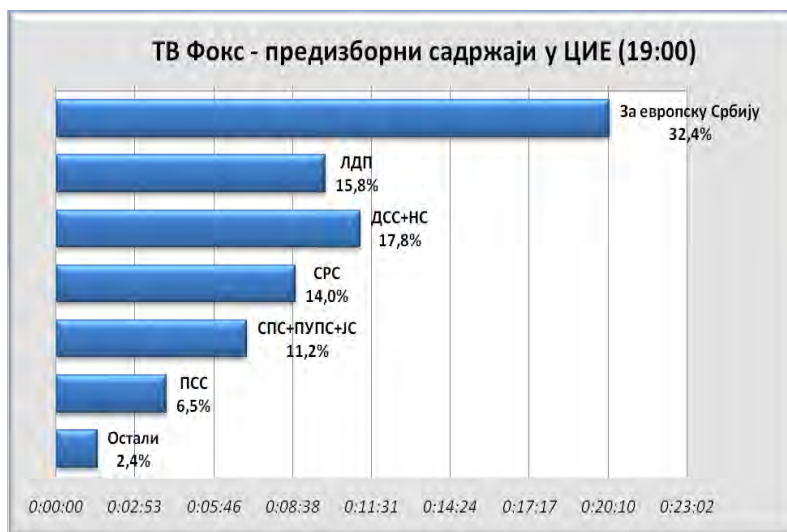

Изборна листа Борис Тадић за европску Србију и Београд је доминирала и временски и по броју прилога. Имала је највише предизборних прилога у предизборном блоку информативних емисија и највише прилога у информативним емисијама у којима функционери своје државне функције користе (злоупотребљавају) за партијску или предизборну промоцију. Забележено је 15 таквих случајева, најчешће (7 пута) у вези са активностима потпредседника владе Б. Ђелића.

Посебан случај представљају, редовне информативне емисије „Цивилно друштво пита“ 03.05. и „Прес претрес“ 01.05. где се пристрасност водитеља и/или модератора сматра као нормална па чак и добродошла појава, што је у контексту избора, добиле су карактер неприкривеног пропагирања главних начела програма ове коалиције. 2/3 Кодекса. Миљенко Дерета је у емисији „Цивилни сектор пита“ отворено признао да је дискриминаторно утицао на избор теме и начин њеног представљања (питање Дерети као суорганизатору емисије зашто цивилно друштво „није питало СРС“ - одговор: „зато што СРС има однос према цивилном друштву као према празном простору... зато што би морали да их питамо о одговорности за ратове, одговорности за насиље које нас окружује, за пуцњаве око плаката, а то није разговор који је цивилан, то је разговор који нама не треба... немамо шта да разговарамо са тим друштвом... они очигледно не мењају ставове без обзира како се пресвлагчили и зато их не зовемо...“), Гордана Суша чињенично извештавање није одвојила од сопственог политичког става (*„после потписивања колективног уговора.. после потписивања ССП и најзад после фантастичног уговора између Заставе и Фиата сви су изгледи да ће можда и бити тако, али то не зависи само од тога већ од референдумског изјашњавања грађана на наредним изборима да ли су за проевропски концепт развоја?... ви сте сви појединачно подржали ту добру вест која долази из Луксембурга“*

■ ТВ Фокс

Изван ЦИЕ, у информативном програму ТВ Фокс били су заступљене још само листе ЗЕС, ЛДП и СРС. Међутим, емисија која би требало да буде забавног карактера „Орално доба“ делимично је претворена у недвосмислен (необележени) предизборни програм. Гости: И. Дачић (29.04.), Расим Љајић (05.05.), Александар Вучић и Александар Поповић (06.05.), разговор је јасно политичког и предизборног карактера. Примећени су и други овакви случајеви (нпр. Д. Ђилас) изван посматраног периода.

Редовна емисија „Реците народу“ није прописно обележена као предизборни програм: гости лидер СПО В. Драшковић, ЛДП В. Пешић, СРС Ј. Табаковић (30.04.); затим 05.05. Ивица Дачић (СПС), Вук Јеремић (ДС), Ненад Поповић (ДСС).

У инф. емисији ФОКС ВЕСТИ 03.05.2008. предизборни програм обележен само на почетку.